

VII. BÖLÜM

Covid-19 Pandemisinin Ekonomik Yansımaları: Kur Korumalı Mevduat Hesabına Yönelik BIST 100 Endeksinde Bir İnceleme

Ahmet AKGEMCİ¹

Mehmet Akif AKGEMCİ²

Atıf / Citation: Akgemci, A. & Akgemci, M. A. (2022). Covid-19 Pandemisinin Ekonomik Yansımaları: Kur Korumalı Mevduat Hesabına Yönelik BIST 100 Endeksinde Bir İnceleme. Oğuz Emre Balkar (Ed.), *Covid-19 Pandemisi Sürecinde Türkiye: Eğitim ve Finans Alanlarında İncelemeler* (ss. 99 - 111). Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.

Özet

2019 yılının son çeyreğinde Çin'de ortaya çıkıp tüm dünya ülkelerini etkisi altına alan Covid-19 salgını Türkiye ekonomisini olumsuz etkilemiştir. Covid-19 pandemisi döneminde enflasyon ve döviz kuru gibi makro ekonomik değişkenlerde yükselme; dış ticaret ve ekonomik büyüme gibi parametrelerde daralma yaşanmıştır. Bu nedenle idari otoriteler tarafından mali ve parasal önlemler alınmış, Covid-19 pandemisinin ekonomi üzerindeki olumsuz etkileri giderilmeye çalışılmıştır. Özellikle vatandaşların satın alma gücünü artırmak amacıyla ihtiyaç sahiplerine nakdi yardım yapılmış, pandemi sürecinde üretimin devam edebilmesi için üretim sektöründe faaliyet gösteren firmalara düşük faiz oranlı krediler verilmiştir. Covid-19 pandemisinin ekonomik etkilerinin yaygınlaşması ve dünya genelinde tedarik zincirindeki aksamaların giderilememesi nedeniyle Türkiye'de 2021 yılının son çeyreğine kadar döviz kurlarında yükseliş devam etmiştir. Bu kapsamda Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Merkez Bankası tarafından Kur Korumalı Mevduat Hesabı uygulamasına geçilmiştir. Bu noktada söz konusu bu çalışmada Bankalar, Spor Kulüpleri ve Sigorta Şirketleri dışında BIST 100 endeksinde yer alan firmaların Kur Korumalı Mevduat Hesabı (KKMH) yatırımları incelenmiştir. BIST 100 endeksinde yer alan 37 şirketin KKMH'na ilişkin yatırımlarının olduğu tespit edilmiş ; ancak söz konusu bu şirketlerin birçoğunun denetim raporlarında KKMH'na yönelik detaylı bilgi vermediği bulgularına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19 Pandemisi, Kur Korumalı Mevduat Hesabı.

JEL Sınıflandırması: I15, H83, M41.

¹ Araştırma Görevlisi Doktor, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme ABD
E-Posta: ahmetakgemci@ksu.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0019-5664>.

² Öğretim Görevlisi, Harran Üniversitesi, Hilvan Meslek Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü
E-Posta: akifakgemci@harran.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6453-820>.

Abstract

Covid-19 epidemic, which emerged in China in the last quarter of 2019 and affected all countries of the world, adversely affected the Turkish economy. Increase in inflation and exchange rate macroeconomic variables during the Covid-19 pandemic period; There was a contraction in parameters such as foreign trade and economic growth. For this reason, financial and monetary measures were taken by the administrative authorities, and the negative effects of the Covid-19 pandemic on the economy were tried to be eliminated. In particular, in order to increase the purchasing power of citizens, cash aid was provided to those in need, and low-interest loans were given to companies operating in the production sector so that production could continue during the pandemic process. The rise in exchange rates continued in Turkey until the last quarter of 2021, due to the spread of the economic effects of the Covid-19 pandemic and the failure to rectify the disruptions in the supply chain around the world. In this context, the Ministry of Treasury and Finance and the Central Bank started to implement the Currency Protected Deposit Account. At this point, in this study, FX Protected Deposit Account (KKMH) investments of companies included in the BIST 100 index, apart from Banks, Sports Clubs and Insurance Companies, were examined. It has been determined that 37 companies in the BIST 100 index have investments in KKMH; however, it has been found that many of these companies do not provide detailed information on KKMH in their audit reports.

Keywords: Covid-19 Pandemic, Currency Protected Deposit Account.

JEL Classification: I15, H83, M41.

1. Giriş

Salgınlar, toplum üzerinde çeşitli etkileri olan sağlık problemleridir. Salgın hastalıklar, genel itibarıyla ekonomik ve toplumsal riskler meydana getirmektedir. Özellikle temel sağlık hizmetleri ve sağlık alt yapısı yetersiz olan ülkelerde birçok ölüm olayı gerçekleşmektedir. Dolayısıyla salgın hastalıklar, küresel boyutta etkilerini göstermekte, sağlık hizmetlerinin yanında ekonomik, finansal, mali ve toplumsal anlamda da birçok olumsuzluk vuku bulmaktadır (Ak Bingül vd., 2020: 191-192).

Tarih boyunca insanlar birçok salgınla karşı karşıya kalmıştır. Örneğin 1918 Küresel gribinde dünya nüfusunun üçte biri gribe yakalanmış ve 40 milyondan fazla insan hayatını kaybetmiştir. Grip salgını 1933 yılına kadar etkisini göstermiş, ülke ekonomileri üzerinde yıkıcı etkiler bırakmıştır. Yine 2013-2016 yıllarında Afrika'da ortaya çıkan Ebola salgınında 11.000'den fazla kişi hayatını kaybetmiştir Söz konusu bu salgın ülke ekonomisine yaklaşık 53 milyar dolar zarar vermiş, GSYH yüzde yirmi oranında değer kaybetmiştir (Cinel, 2020: 127-128).

Son olarak ülke ekonomilerini derinden etkileyen ,sağlık hizmetlerinde aksamalara neden olan bir diğer küresel salgın Covid-19 pandemisidir. 2019 yılının sonlarına doğru ortaya çıkan ve 2020 yılında hızla

yayılan Covid-19 salgınında milyonlarca insan enfekte olmuş, üretim ve tedarik zinciri bozulmuş ve küresel ekonomik şartlar nedeniyle ülke ekonomileri çok ciddi zararlar görmüştür (Eroğlu, 2020: 213-218; Aydemir Çildir & Çildir, 2021).

Covid-19 salgını öncesi yıllarda (2017-2018-2019) Türkiye ekonomisinde herhangi bir olağandışı durum gözlemlenmemiş, enflasyon, işsizlik, GSYİH ve diğer ekonomik göstergeler tahmin edildiği gibi gerçekleşmiştir. Ancak 2020 yılı mart ayı itibarıyla Covid-19 salgınının Türkiye’de de görülmesiyle birlikte , idari otoriteler tarafından salgının yayılma hızının yavaşlatılması amacıyla çeşitli önleyici tedbirler alınmış, sınır kapıları kapatılmış ve ülke genelinde sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Dolayısıyla ülke genelinde arz talep dengesi bozulmuş, enerji fiyatlarında düşüş meydana gelmiş, makro ekonomik göstergeler durağanlaşmıştır. Özellikle kişi başı milli hasılda düşüşler, enflasyonda artış gözlemlenmiştir (Sertkaya ve Baş, 2021: 149-150).

Diğer taraftan gelişmiş ekonomilerde (ABD, AB, Çin, Japonya, İngiltere) de benzer durumlar meydana gelmiştir. Salgının yayılma hızının artmasıyla birlikte OECD ülke ekonomilerinde küçülmeler olmuş, piyasaların kapalı kaldığı gün sayısındaki artış makro ekonomik göstergeler üzerinde olumsuz etkiler doğurmuştur (Eğri ve Doğaner, 2020: 129-131).

Covid-19 salgınının dış ticaret, büyüme, cari açık, enflasyon, faiz ve döviz kuru gibi birçok ekonomik gösterge üzerinde olumsuz etkileri olmuştur. Büyüme oranlarında düşüş, enflasyon ve faiz oranı gibi ekonomik parametrelerde artış yaşanmıştır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde (Brezilya, Hindistan, Türkiye, Arjantin gibi) döviz kurunda kırılmalar meydana gelmiş,(Eryüzlü, 2020: 11-17; Şanlı, 2020: 598-600), artan risk ortamı sermaye çıkışlarına neden olmuştur. Ani sermaye çıkışları döviz kurunu yükselterek hisse senedi değerlerini ve dış yükümlülükleri olumsuz etkilemiştir (Bakırtaş ve Ozan, 2021: 67).

Nitekim ilgili literatür incelendiğinde Türkiye örneklemini kapsamında Covid-19 pandemisi (vaka ve vefat sayıları) ile döviz kuru arasında bir nedensellik ilişkisi olduğu görülmektedir. Örneğin Ergin Ünal vd. (2020) çalışmasında Covid-19 salgını ile döviz kuru arasındaki ilişki incelenmiş, parametreler arasında uzun dönemli istatistiki olarak anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Yine Merdivanlı (2021) çalışmasında döviz kuru ile Covid-19 pandemisi arasında anlamlı ilişkiler olduğuna yönelik bulgulara ulaşılmıştır. Bu kapsamda Türkiye’de Merkez Bankası artan döviz kurunu baskılamak ve

Türk lirasına değer kazandırmak amacıyla reeskont kredi düzenlemesi ve reel sektöre kredi akışı gibi çeşitli önlemler almıştır (Arabacı ve Yücel, 2020: 96 ;[https:// www.tcmb.gov.tr](https://www.tcmb.gov.tr)).

Ancak salgının küresel bir boyut kazanması ve etkilerinin tüm sektörlerde hissedilmesi nedeniyle 2021 yılının üçüncü çeyreğine kadar döviz kurunda artışlar meydana gelmiştir. Bu noktada idari otoriteler tarafından Kur Korumalı Mevduat Hesabı (KKMH) uygulamasına geçilmiştir. Türk lirasının döviz karşısındaki değerini korumak amacıyla getirilen söz konusu bu uygulama, yatırımcılara kur farkının merkez bankası tarafından ödenmesine ilişkin garanti vermektedir (Yayman, 2022: 526-527).

Bu kapsamda söz konusu bu çalışmanın amacı, döviz kuru artışlarına ilişkin alınan önlemlerden biri olan KKMH'na ve söz konusu bu finansal aracın raporlanmasına yönelik tespitlerde bulunmaktır. Çalışmada giriş bölümünden sonra Covid-19 pandemisinin ekonomik etkilerine değinilmiş, daha sonra pandemi döneminde alınan önlemlere ve BIST 100 endeksinde yer alan firmaların bağımsız denetim raporlarında yer alan KKMH'ı bilgilerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

2. Covid-19 Pandemisinin Ekonomik Etkileri

Covid-19 salgını ,tüm dünya ülkelerinde etkisini göstermiş ve hemen hemen bütün sektörler (Finans, Tarım, Enerji, Havacılık vs...) üzerinde olumsuz yansımaları olmuştur. Özellikle ülke ekonomilerinin temel ekonomik göstergeleri olan büyüme, faiz, enflasyon, döviz kuru, dış ticaret (ithalat-ihracat) ve iş gücü gibi parametrelerde pandeminin etkileri derin bir şekilde hissedilmiştir.

2.1. Döviz Kuru ve Büyüme Üzerindeki Etkisi

Covid-19 salgınına ilişkin vakaların Türkiye'de görülmeye başladığı 2020 yılının başlarında ,Türkiye ekonomisinde % 4.5 oranında büyüme gerçekleşmiş, GSYH 4.3 trilyon TL'den, 4.4 Triyon TL'ye yükselmiştir. 2020 yılının ilk çeyreğindeki büyüme tüketim ve stok kalemlerinde olmuş ve ekonomik büyümeye en önemli katkıyı sanayi sektörü sağlamıştır (Adıgüzel,2020,s:195). Pandemi sürecinin ağırlaştığı 2020 yılının ikinci çeyreğinde ise Türkiye ekonomisi yaklaşık % 10 oranında küçülme yaşamış, sanayi sektörü %16.5 , hizmet sektörü ise %10.6 oranında daralmıştır (Eroğlu, 2020: 220-221). 2020 yılının ilk çeyreğinde pandemi şartlarının

ağırlaşmasıyla birlikte Türkiye ekonomisinden yabancı sermaye çıkışı gerçekleşmiş, yabancı yatırımcılar 2020 yılının ilk aylarında yaklaşık 3 milyar dolar civarında hisse senedi satmıştır. Dolayısıyla döviz kurlarında artış, Türk lirasında değer kaybı gerçekleşmiştir. Döviz kurlarındaki söz konusu bu artış enflasyonist bir ortam meydana getirmiş olsa da enerji fiyatlarında bir düşüş olmuştur (Adıgüzel, 2020: 196-204).

2.2. İş Gücü Üzerindeki Etkisi

Covid-19 pandemisinde vaka sayılarındaki ciddi artış , ülkeleri sert tedbirler almaya zorlamıştır. Salgının yayılım hızının yavaşlatılması amacıyla sokağa çıkma yasağı , eğitim ve öğretime ara verilmesi ve seyahat yasağı gibi tedbirler alınmıştır. Ancak söz konusu bu durum bazı işyerlerinin küçülmesine hatta kapanmasına neden olmuştur. Dolayısıyla emek arz ve talebi oldukça olumsuz etkilenmiş, pandemi döneminde birçok çalışan gelir kaybına uğramıştır.

Özellikle imalat, ticaret , konaklama ve yiyecek sektörü çalışanları iş kaybına uğramışlardır. Diğer taraftan güvenlik, sağlık ve kamu hizmeti çalışanları pandemiden en az etkilenen grup olmuştur. Covid-19 pandemi döneminde mağaza ve iş yerlerinin kapatılması , evde çalışan işçi sayısını artırmıştır. Yapılan araştırmalarda (Örneğin: Brenan, 2020) salgının arttığı dönemlerde çalışanların evde çalışma imkanlarının arttığına yönelik bulgulara ulaşılmıştır (Kara, 2020: 269-282).

2.3. Dış Ticaret Üzerindeki Etkisi

Covid-19 pandemisinin dünya ekonomisinde önemli bir yeri olan Çin’de ortaya çıkması ve diğer ülkelere hızla yayılması resesyona neden olmuş, ithalat ve ihracat rakamlarında ciddi düşüşler meydana gelmiştir. Emek yoğun üretim gerçekleştiren tarım ve gıda alanlarında faaliyette bulunan şirketler pandemi sürecinden en fazla etkilenen sektör grubu olmuşlardır (Yıldırım, 2021: 283).

Pandemi döneminde yani 2020 yılının ilk çeyreğinde ihracat rakamlarında % 4,50 civarında bir gerileme meydana gelmiş, ikinci çeyreğinde (Mart-Nisan-Mayıs) ise daralmalar % 18.3 - %41.5 - %41 olarak gerçekleşmiştir. Sektörel anlamda ihracat rakamlarındaki en fazla küçülme madencilik ve imalat sektörlerinde olmuştur (Eroğlu, 2020: 221). Benzer şekilde dünya ekonomilerinde ,2020 yılının ilk ve ikinci çeyreğinde daralmalar yaşanmıştır. Örneğin ilk çeyrekte Rusya’nın ihracat

rakamlarındaki küçülme %14 , Çin'in ihracat verilerindeki daralma % 13 olarak gerçekleşmiştir. İkinci çeyrekte ise Rusya'nın ihracatındaki küçülme %31,9 'a yükselerek , pandemi sürecinden en fazla etkilenen ülke Rusya olmuştur. Ülkelerin ihracat verilerindeki küçülmeler ithalatın da daralmasına sebep olmuştur. Dünya ekonomisinde, 2020 yılının ilk üç çeyreğindeki ithalattaki küçülme yaklaşık %5 olarak gerçekleşmiştir (Yıldırım, 2021: 285-290).

3. Pandemi Döneminde Alınan Önlemler ve Kur Korumalı Mevduat Hesabı

Covid-19 salgınına ilişkin vakaların Türkiye'de görülmeye başladığı ilk dönemde , idari otoriteler genel itibariyle salgının yayılma hızının yavaşlatılmasına yönelik tedbirler almışlar; okullar ve işyerleri kapatılmış, spor müsabakaları iptal edilmiştir (Arabacı ve Yücel, 2020: 92). Ancak 2020 yılının ikinci çeyreğinde salgının ekonomi üzerinde olumsuz etkiler oluşturması ve etkilerinin derinden hissedilmesi nedeniyle parasal ve mali önlemler de alınmaya başlanmıştır. Söz konusu bu tedbirlerin bir kısmı aşağıda yer almaktadır (Ereöglu, 2020: 231; Sertkaya ve Baş, 2021: 152; TCMB, 2020; Hazine ve Maliye Bakanlığı: Covid-19 Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi).

- Mali tedbirler kapsamında prim ve KDV ödemelerinin altı ay ertelenmesi
- Pandemi den etkilenen tüm şirketlere "İşe Devam Kredisinin" verilmesi
- Havacılık sektörüne ilişkin (Yurt içi yolcu taşımacılığı) KDV oranlarının üç ay süreyle %18'den %1'e indirilmesi
- İşletmelere asgari ücret desteğinin verilmesi
- İhtiyaç sahibi vatandaşlara nakdi yardım yapılması
- Yerel yönetimlere (Belediyelere) üç milyon kaynak aktarılması
- Bankaların anapara, taksit ve faiz alacaklarının ertelenmesi
- Parasal önlemler kapsamında politika faiz oranının (100 baz puan) indirilmesi
- Yabancı para zorunlu karşılık oranının (500 baz puan) indirilmesi
- İhracatçı şirketlere stok finansman desteğinin sağlanması
- Kredi garanti fonunun 25 Milyar TL'den 50 Milyar TL'ye yükseltilmesi vb...

Covid-19 pandemisinin ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerinin giderilmesi ve en az hasarla atlatılması için idari otoriteler tarafından birçok önlem alınmıştır. Özellikle ulusal paranın yabancı paralar karşısında değerinin korunması amacıyla Türkiye’de Merkez Bankası tarafından çeşitli kararlar alınmıştır. Ancak salgının tüm dünya ülkelerine yayılması ,üretim ve tedarik zincirinde aksamalara neden olması, pandemisinin etkilerini süregelen hale getirmiş ve döviz kurundaki yükseliş devam etmiştir. Bu noktada 21.12.2021 tarihinde Merkez tarafından “Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ” ve Hazine ve Maliye tarafından bir basın bildirisi yayımlanmış, Covid-19 pandemisine ilişkin alınan önlemlerden biri olarak nitelendirilebilecek “Kur Korumalı Mevduat Hesabı” uygulamasına geçilmiştir. Kur korumalı mevduat hesabı (KKMH) , döviz mevduat hesaplarının TL mevduat hesabına dönüştürülerek yatırımcıları döviz kurundaki artışlara karşı korumayı amaçlamaktadır (Kaya, 2022: 118).

4. Bulgular

Söz konusu bu çalışmanın amacı, Covid-19 pandemisine yönelik alınan ekonomik tedbirlerden biri olarak nitelendirilebilecek Kur Korumalı Mevduat Hesabı’na ilişkin çeşitli tespitlerde bulunmaktadır. Bu doğrultuda BIST 100 endeksinde yer alan şirketlerin (Bankalar, Spor Kulüpleri ve Sigorta şirketleri kapsam dışı bırakılmıştır) 2022 yılı üçüncü çeyrek denetim raporları incelenmiş, KKMH’ına yatırım yapan şirketler belirlenmiştir. Ayrıca KKMH’ının dönem sonlarında değerlemesi ve değer artış yada azalışlarının raporlanmasına ilişkin çeşitli tespitlerde bulunulmuştur. İlgili bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. KKMH’ına İlişkin Tespitler

Şirketler	Yatırım Tutarı	Faiz + Kur Farkı	Finansal Yatırım (GUD)	Oranı*
AKSA	100,445	12,361	112,806	0.010006526
AKSEN	*	*	398,502,000	0.013801792
ALORKO	*	*	518,077,480	0.029776702
ALKİM	*	11,660,900	*	#DEĞER!
AEFES	*	*	467,711	0.003276091
BIMAS	*	262,646	712,544	0.014761679
COCA COLA	*	*	466,591	0.008170079
CİMSA	*	*	274,762,428	0.026939096
DEVA	*	*	365,823,766	0.048494696
DOHOL	*	-48,087	565,495	0.014603316
DOAS	*	*	1,137,451	0.06930971
ECILC	Hesab Var	Ama; Dipnotta	Tutar Belirtmemiş	#Değer!
ERBOSAN	5,610,000 Dolar	5,272,020	103,889,907	0.067286245

Şirketler	Yatırım Tutarı	Faiz + Kur Farkı	Finansal Yatırım (GUD)	Oranı*
GENIL	*	*	8,330,170	0.003250018
GESAN	*	*	2,690,685	0.000683078
GSDHO	120,614	*	132,147	0.022529545
GUBRF	*	*	94,445,370	0.005385311
SAHOL	*	428,257	1,294,174	0.001122911
HEKTS	*	*	9,457,130	0.000964689
IPEKE	61,742,516	338,735	1,139,998	0.082047926
ISGYO	110,000,000	*	124,698,784	0.015962395
JANTS	*	*	1,182,862	0.000468806
KRDMR	*	*	96,702,960	0.003602145
KARTN	Hesap Var	Ama; Dipnotta	Tutar Belirtmemiş	#Değer!
KONTR	*	15,330,515	66,948,006	0.030502631
KOZAL	61,742,516	338,735	1,139,998	0.089749665
MAVİ	2,000 Dolar	8,841	27,024	0.00458368
MIGROS	*	20,028	*	#DEGER!
NUGYO	51,942,600	2,056,358	55,586,100	0.037790118
PGSUS	*	92,973,072	534,897,072	0.00643486
PETKM	1,767,907	*	1,905,788	0.040417428
TKFEN	*	*	2,921,743	0.091159101
TCELL	*	*	4,199,549	0.046324315
THYAO	*	*	1,185	0.002100256
TTKOM	262,200 Dolar	*	5,287,997	0.069268109
SISE	*	*	1,700,929	0.012577111
YYLGD	873,322,202	35,635,634 + 40,262,940	949,220,776	0.177807126

* Kur korumalı mevduat yatırımının (Finansal Yatırım GUD) toplam varlık büyüklüğü içerisindeki oranını ifade etmektedir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

BIST 100 endeksinde yer alan şirketlerin (Bankalar, sigorta şirketleri ve spor kulüpleri dışındaki) KKMH'ına ilişkin yatırımları incelendiğinde 37 şirketin yeni bir finansal araç olan KKMH'ına yatırım yaptığı, endekste yer alan diğer firmaların (51 adet) ise ilgili finansal araca yönelik herhangi bir yatırımının olmadığı görülmektedir. 2022 yılı üçüncü çeyrek itibarıyla BIST 100 endeksinde KKMH'ına en yüksek oranda yatırım yapan yani KKMH'nun finansal yatırımlar içerisindeki gerçeğe uygun değerinin toplam varlık büyüklüğü içerisindeki oranı en yüksek olan firma "YYLGD" şirketi olmuştur. En düşük oranda yatırım yapan firma ise , "JANTS" şirketi olmuştur. BIST 100 endeksinde yer alan 37 şirketin KKMH'ına yatırımlarına ilişkin tespitler şu şekildedir:

- KKMH'ına yatırım yapan şirketlerin denetim raporları incelendiğinde birçok şirketin denetim raporlarında KKMH'ına ilişkin yeterince açıklama yapılmadığı , yeterli bilgi verilmediği görülmektedir. Örneğin COCA COLA, DEVA,CİMSA,KRDMR, GERSAN,TKFEN ,ALORKO vs... gibi firmaların denetim

raporlarında ilk yatırılan tutar ve GUD değişimi hakkında yeterli bilgi yer almamaktadır.

- Bazı firmaların (ECILC, KARTN) denetim raporlarında KKMH'ı yatırımları olduğu belirtilmiş ancak yatırılan tutar , değerleme farkları ve finansal durum tablosundaki finansal yatırımlar kısmında herhangi bir tutara yer verilmemiştir.
- ALKİM ve MİGROS şirketlerinin denetim raporlarında , yatırım faaliyetlerinden gelirler kısmında KKMH'ı getirisine (Faiz yada kur farkı) ilişkin bilgiler mevcut; ancak dipnotlarda finansal yatırımların GUD'i kısmında ilgili yatırıma ilişkin herhangi bir bilgi yer almamaktadır.
- KKMH'ına yatırım yapan 37 şirketin denetim raporları incelendiğinde sadece 14 şirketin faiz yada kur farkına ilişkin raporlama yaptığı görölmekte, 13 şirket dipnotlarda yatırım gelirleri kısmında pozitif yönde kur farkı yada faiz raporlarken yalnızca DOHOL firması -48,087 TL gider raporlamıştır.
- YYLGD, NUGYO, KOZAL, IPEKE, ERBOSAN, AKSA ve MAVİ şirketleri KKMH'ı yatırımlarına ilişkin ayrıntılı bilgiler vermiştir. Özellikle KKMH'ına yönelik ilk yatırım tutarları , değerleme farkları (faiz+kur) , finansal yatırımlardaki GUD'i hakkında dipnotlarda çeşitli bilgiler yer almaktadır.
- BIST 100 endeksinde yer alan şirketlerin bağımsız denetim raporları incelendiğinde 37 tanesinin KKMH'ına yatırım yaptığı görölmektedir. Ancak firmaların büyük çoğunluğunun dipnotlarında KKMH'ı yatırımlarına ilişkin yeterli bilgi ve açıklama mevcut değildir. Bu durumun temel sebebinin bağımsız denetimi gerçekleştiren bağımsız denetçilerin ve firmaların KKMH'ı yatırımlarını toplam varlıklar içerisinde önemsiz olarak değerlendirmesinden kaynaklandığı söylenebilir. Yani KKMH'ı yatırım tutarlarının toplam varlıklar içerisinde çok küçük kısmı oluşturması ve yatırımcıların kararlarını etkileyebilecek düzeyde olmaması ilgili yatırıma ilişkin detaylı bilgi vermeyi gerektirmemiş olabilir. Nitekim KKMH'ı yatırımına yönelik dipnotlarda yeterli ve detaylı bilgi veren YYLGD , KOZAL, IPEKE ve ERBOSAN şirketlerinin KKMH'ı yatırımlarının toplam varlık büyüklükleri içerisindeki oranlarının (%17,%8,%8,%6) yüksek olduğu görölmektedir. Yatırım tutarlarının yüksek olması nedeniyle söz

konusu bu şirketlerin KKMH'ı yatırımlarına yönelik detaylı bilgi verdiği söylenebilir.

5. Sonuç

2019 yılının son çeyreğinde Çin'de ortaya çıkıp tüm dünyaya yayılan Covid-19 pandemisinin birçok sosyal ve ekonomik etkileri olmuştur. Büyüme ,enflasyon , dış ticaret , kamu harcamaları ve emtia fiyatları pandemiden en fazla etkilenen parametreler olmuştur. Türkiye ekonomisi Covid-19 pandemisinin ilk ortaya çıktığı 2020 yılının ilk çeyreğinde % 4.5 oranında büyümüştür. Ancak salgının olumsuz etkilerinin arttığı ikinci çeyrekte yaklaşık %10 oranında küçülme yaşamış, en çok daralan sektörler sanayi ve hizmet sektörü olmuştur. Yine benzer şekilde pandemi döneminde Türkiye'de ve diğer ülkelerde tedarik zinciri bozulmuş gıda ve emtia fiyatlarında artış yaşanmıştır. Gelişmekte olan ülkelerin temel problemi olan dış ticaret açığı ve döviz kurlarında pandemi döneminde ciddi kırılmalar meydana gelmiştir. Salgın sürecinde değişen arz talep dengesi ve yabancı sermaye çıkışları döviz kurlarını yükseltmiş, ulusal paranın değerinin azalmasına sebep olmuştur. Bu noktada idari otoriteler tarafından öncelikle sağlık sektörüne yönelik tedbirler alınmış , sonraki süreçte ise ekonomik önlemlere ağırlık verilmiştir. Covid-19 pandemisinin ekonomik etkilerini gidermek için Türkiye'de parasal ve mali önlemler alınmıştır. Örneğin prim ve KDV ödemelerinin altı ay ertelenmesi , pandemiden etkilenen tüm şirketlere "İşe Devam Kredisinin" verilmesi ve ihtiyaç sahiplerine nakdi yardım yapılması gibi kararlar alınmıştır.

Salgının uzun sürmesi ve etkilerinin yaygınlaşması nedeniyle Türkiye'de 2021 yılının son çeyreğine kadar döviz kurlarında yükseliş meydana gelmiştir. Bu kapsamda Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Merkez Bankası tarafından Kur Korumalı Mevduat Hesabı uygulamasına geçilmiştir. Kur korumalı mevduat hesaplarının temel amacı , döviz mevduat hesabı sahibi olan yatırımcıları kur değişimlerine karşı korumak ve ülke içerisindeki döviz sıkıntısını gidermektir. Bu doğrultuda söz konusu bu çalışmada BIST 100 endeksinde yer alan şirketlerin KKMH'ı yatırımları incelenmiş ve çeşitli tespitlerde bulunulmuştur. Bankalar, Sigorta şirketleri ve Spor kulüpleri dışındaki BIST 100 endeksinde yer alan firmaların bağımsız denetim raporları incelendiğinde 37 şirketin KKMH'ına ilişkin yatırımlarının olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu şirketlerin bir çoğunun KKMH'ının raporlanmasına yönelik yeterince detaylı bilgi vermediği

görülmüştür. Bu durumun temel sebebinin ise KKMH'ı yatırımlarının toplam varlık büyüklüğü içerisinde önemli bir yere sahip olmaması olduğu düşünülmektedir. Nitekim KKMH'ı yatırımlarının artmasıyla birlikte şirketlerin denetim raporlarında ayrıntılı bilgi verdiği tespit edilmiştir.

Kaynakça

- Adıgüzel M. (2020). Covid-19 Pandemisinin Türkiye Ekonomisine Etkilerinin Makroekonomik Analizi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Covid-19 Sosyal Bilimler Özel Sayısı 19(37) Bahar (Özel Ek) s.191-221.*
- Arabacı, H. & Yücel, D. (2020). Pandeminin Türkiye Ekonomisine Etkileri ve Türkiye Merkez Bankası Tarafından Finansal İstikrarı Sağlamak Amacıyla Alınan Önlemler. *Social Sciences Research Journal*, 9(2), 91-98.
- Aydemir Çildir, D., & Çildir, Ç. (2021). Covid-19 Pandemisinde Gelişen Anksiyeteye Yönelik Kavramsal Bir Bakış. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 7(46), 1301-1307.
- Bakırtaş İ. & Ozan E.C. (2021). COVID-19'un Ekonomik Etkileri Üzerine Genel Bir İnceleme. *Aksaray Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(4) ,59-74.
- Bingül Ak, B., Türk, A., Ak, R. (2020). Covid-19 Bağlamında Tarihteki Büyük Salgınlar ve Ekonomik Sonuçları. *Turkish Studies*, 15(4), 189-200.
- Cinel E.A. (2020). Covid-19'un Küresel Makroekonomik Etkileri ve Beklentiler. *Politik Ekonomik Kuram* , 4(1), 124-140.
- Eğri T. & Doğaner A. (2020). Covid-19 Ve Ekonomik Kriz: Kobiler Özelinde Bir Değerlendirme Ve Politika Önerileri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Covid-19 Sosyal Bilimler Özel Sayısı 19(37) Bahar (Özel Ek) s.128-145.*
- Eroğlu, E. (2020). Covid-19'un Ekonomik Etkilerinin ve Pandemiyle Mücadele Sürecinde Alınan Ekonomik Tedbirlerin Değerlendirilmesi. *International Journal of Public Finance*,5(2), 211-236.
- Eryüzlü H. (2020). Covid-19 Ekonomik Etkileri ve Tedbirler: Türkiye'de Helikopter Para Uygulaması. *Ekonomi Maliye İşletme Dergisi* ,3(1),10-19.
- Kara E. (2020). Covid-19 Pandemisi: İşgücü Üzerindeki Etkileri ve İstihdam Tedbirleri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5),269-282.
- Kaya, H.P. (2022). Döviz Dönüşümlü Kur Korunmalı Türk Lirası Mevduat Hesaplarının Vergi Usul Kanunu Kapsamında Muhasebeleştirilmesi. *Mali Çözüm Dergisi*, 32(172), 117-132
- Özmerdivanlı A. (2021). Covid-19 Pandemisi İle Çeşitli Finansal Göstergeler Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Türkiye Örneği. *Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi*, 6(Özel Sayı): 172-191.
- Sertkaya, B. & Baş, S. (2021). COVID-19 Salgınının Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri: Riskler ve Olası Senaryolar. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(21), s.147-167.

Şanlı O. (2020). Keynesyen Model Bağlamında Covid-19 Pandemisinin Küresel Ekonomiye Muhtemel Etkileri: ABD ve Çin Ekonomileri Üzerine Bir Araştırma. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 7(5), 597-634

TCMB, 2020-II Enflasyon Raporu Bilgilendirme Toplantısı. <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/c939b824-ad26-41b4-b0e1>

Ünal Ergün A., Aydın H.A, ve Eren M.V.(2020) Korona Virüs Salgını İle Döviz Kuru Arasındaki İlişkinin Ampirik Analizi: Türkiye Örneği. *Gaziantep University Journal Of Social Sciences*, Özel Sayı, 244-260.

Yayman, D. (2022). Kur Korumalı Mevduat Hesabına Tanınan Vergi Ayrıcalıklarının Bütçeye Etkileri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31(2), 528-538.

Yıldırım, U. (2021). COVID-19 Pandemisinin Dış Ticaret Üzerine Etkisi: İstatistiksel Bir Yaklaşım. *Fiscaeconomia*, 5(1), 280-295.